

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1-3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500—; pentru particulari Lei 400—; pentru cooperative funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300—. În străinătate Lei 800—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6—

Director: **Constantin Popș.**

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Legiferare de risc și de discordie. — Scurtă privire retrospectivă. — După hotărârea Cașăției. — Banul bolnav. *Cronica*: Modificarea legii canietei. O nouă lămurire referitoare la fondurile de pensune particulare. Preschimbarea cambiiilor agricole. Primirea monetei metalice la casele publice. Retragerea biletelor de Lei 100. Retragerea monedelor à 20 Lei cu efigia Marelui Doevod Mihai. Bursa din București.

Legiferare de risc și de discordie.

Dacă urmărim viața politică internă a popoarelor din Europa, din epoca ce a urmat după încheierea păcii, adică dela 1918 și până azi, ușor putem vedea că, exceptând Republica sovietelor, în nici o altă țară nu s'au încercat reforme, atât de radicale de ordin economic sau nu s'au luat măsuri atât de nedrepte și păgubitoare pentru anumite categorii de cetățeni, ca în țara noastră. E adevărat că problemele ce s'au pus și s'au înfăptuit, au fost de o importanță covârșitoare și au cerut o rezolvare promptă. Conducătorii noștri au fost însă surprinși de evenimente și soluțiile date n'au fost din cele fericite. Aplicarea multor reforme a fost greoaie, defectoasă, dezastruoasă.

Dintre contemporanii noștri dnii Mussolini și Kemal Pașa sunt considerați ca cei mai mari reformatori în Europa, în epoca de după războiu. Totuși în Italia și în Turcia nu s'au încercat reforme de talia celor înfăptuite la noi. E de ajuns să cităm: exproprierea marilor proprietari rurali și conversiunea.

Înfăptuirea României de azi a cerut mari sacrificii omenești, mulți dintre fii

țării au pierit, dar nu-i mai puțin adevărat că războiul ne-a costat și multe pierderi materiale, suferite de Stat, dar și de cetățenii din toată țara și mai ales din zonele de luptă. Aceștia au pierdut tot sau aproape tot. Nimeni nu s'ar fi gândit în timpul războiului, când aceștia și-au părăsit avutul întreg și l-au lăsat pradă inamicului, să le conteste dreptul de a fi despăgubiți, mai ales atunci când țara noastră a ieșit învingătoare. Au trecut de atunci 14 ani. Statul în acest răstimp a încasat miliarde de Lei dela inamic în contul reparațiilor, dar nici un guvern din câte s'au succedat până acum la conducerea țării, nu s'a gândit să achite această datorie, așa după cum s'a făcut în Anglia, Franța, Belgia și Iugoslavia. Să fi imitat cel puțin exemplul acesteia din urmă, care a emis un împrumut în obligațiuni pentru achitarea despăgubirilor de războiu. Dăunații români stau și azi săraci și cu sentințele justiției prin cari li s'au fixat dreptul la despăgubiri și suma la care sunt îndreptățiți. Iată deci una din măsurile nedrepte și păgubitoare pentru o parte din cetățenii acestei țări.

O reformă mare pe care n'a mai încercat-o nimeni a fost „exproprierea”, care s'a făcut pripit și cu prea mari sacrificii. Producția agricolă, care a urmat acesteia, a scăzut și calitativ, dar și cantitativ. Dacă admitem scopul ei social, în schimb nimeni nu poate să se împace cu felul cum a fost concepută și înfăptuită și aceasta și cealaltă: „împroprietărirea”. Marele proprietar rural expropriat a fost supus la pagube excesive, iar pe de altă parte țărânului împroprietărit i s'au făcut șicane multe, fără a

fi pus în situația de a frage tot profitul din ceea ce i s'a dat. Nimeni nu poate uita că au fost deposedate de pământ instituții de binefacere, în special Eforiile spitalelor civile și instituții de cultură în frunte cu Academia Română. Au fost împroprietăriți țărani agricultori pe terenuri slabe, în timp ce s'au împroprietărit aproape singuri toți acei, cari au fost chemați să desăvârșescă această reformă.

Bine nu se poate vorbi nici despre stabilizare și nici despre cele două împrumuturi mari în legătură cu aceasta. Stabilizare și împrumuturi e adevărat că au mai făcut și alte State, credem însă că acolo miliardele nu s'au irosit pe mai nimic, așa cum a fost cazul la noi. Nu ne-a umblat mai bine nici cu: concesiunile către străini și n'am progresat aproape nimic nici cu înființarea „autonomelor”, atât de mult și cu drept criticate, ca instituții de plasare și căpătuire a partizanilor politici.

O altă reformă pe care n-a mai încercat-o nici o țară, în aceleași proporții ca noi, e „conversiunea datoriilor agricole”, cea mai nouă, dar și cea mai riscată. Efectele, și nu din cele bune, s'au văzut de altfel chiar atunci când s'a auzit numai de „intenția” guvernului. Svon de impozit pe capital, frică de inflație, neîncrederea și nesiguranța au cuprins masa populației, care a asaltat apoi băncile. Creditului, care și așa era în țara noastră destul de plătând, i s'a dat o lovitură grea. Nimeni nu tăgăduiește, că actualmente agricultorii se află într'o stare cum nu se poate mai precară și că trebuiesc ajutați și ca debitori, dar mai ales ca producători. Doar se știe bine că agricultura e principală sursă de venit a țării. Dar, aceasta nu înseamnă că o singură categorie de oameni, bancherii și băncile să sufere și să suporte pierderile provenite din conversiunea datoriilor agricole. Statul nu trebuie să uite că de pe urma băncilor s'a ales în trecut, cu multe miliarde de Lei din impozite de tot felul. La unii agricultori va fi risipa cauza dificultăților, dar cauza principală a dezastrului în agricultură rezidă în scăderea ne mai pomenită a prețurilor la cereale, în toată lumea. Cu alte cuvinte: din cauza împrejurărilor și nu din vina băncilor.

Din contră instituțiile de credit, cari au ajutat mai mult agricultura, atunci când aceasta a fost în lipsă, acelea sunt azi mai expuse la pagubă. Numai de vreo doi ani încoace guvernării sunt preocupăți mai serios de nevoile agriculturii și ceea ce să străduiesc să organizeze și să realizeze azi, trebuiau să o facă încă de acum 8—10 ani. Încă cu mulți ani în urmă am scris în coloanele acestei reviste cu privire la: raționalizarea în agricultură, învățământul agricol, burse în străinătate pentru studenții agronomi, etc. Se poate spune că „Revista Economică” s'a achitat onorabil de datoria de a susține cauza agriculturii.

Prin supra-licitarea dintre partide, iresponsabilitate și demagogie, ultima oră ne oferă o nouă reformă: conversiunea la orașe, după unii, recalcularea dobânzilor, după alții. A admite asanarea debitorilor dela orașe, e a admite pur și simplu hoția, sub orice formă ar apărea ea. Oamenii cu minte întregă, cu simțul rațiunii în funcțiune, și cu grijă de soarta țării se întrebă, dacă s'a terminat sau va mai dura această anarhie, acest bolșevism economic? Pagubele ce ni sunt cauzate de împrejurările vitrege de azi, trebuie să le acoperim prin munca și priceperea noastră, iar nu să adăugăm la acestea și altele, prin nepricepere și rea credință. Trebuie să înceteze odată cu reformele însoțite de atâtea riscuri pentru economia națională. Așa cum se procedează la noi, nu se procedează nicăiri. Dreptul de proprietate individuală va dispărea astfel, după cum va dispărea și spiritul de economie și de prevedere.

Economia liberă și capitalismul o duc greu, dar nimeni nu poate afirma că sunt pe ducă. Chiar dacă prin imposibil am admite că regimul, care a adus prosperitatea popoarelor ar fi în agonie, totuși până la aflarea unei noi forme sau regim, care să conducă viața economică a lumii, noi trebuie să păstrăm ceea ce am moștenit dela înaintașii noștri. În orice tranziție se recomandă prudența. Cum imităm în alte, să imităm și în această privință țările cu vechie tradiție conservatoare cum sunt: Anglia, Franța, Belgia, etc. Desigur că nu vom pierde.

I. N. B.

Scurtă privire retrospectivă.

Anul trecut încheiasem acest articol cu concluzia că nimic bine nu se poate spera din punct de vedere economic pentru anul, care se anunța. Și evenimentele ne-au dat dreptate. Anul 1932 a fost mai înăbușit de criză decât 1931. Omenirea s'a sbatut în toate direcțiunile fără să fie în stare ca prin sforțările făcute să poată ajunge la vreo îndreptare. Ba mai mult, nici Rușii prin nouile forme de viață adoptate, nu prea dau dovadă să fi pus piciorul pe o cale sănătoasă. Dar abstracție făcând de aceștia, nu trebuie să ascundem faptul, că într'adevăr măsurile la cari s'a făcut apel, au fost mai mult de suprafață; se economisise într-o parte o sumă infimă, pentru ca să se cheltuiască într'alta cu sadism frenetic.

Din punctul de vedere al relațiilor internaționale este de remarcă eforturile țărilor europene pentru a scăpa din criză prin ieșirea lor de sub povara reparațiilor. Se pare că între vechiul și noul continent legăturile nu mai sunt caracterizate nici din punct de vedere cultural, nici din punct de vedere al civilizației, ci pur și simplu din punctul de vedere, care leagă pe debitor de creditor. Și este oarecum de înțeles dacă ne gândim la ravagiile pe cari le face șomajul în Statele Unite. Poate că reparațiile pe cari le are de primit America dela Europa, sunt ultimele rezerve de speranță în lumea continentului nou, care până mai ieri se îneca în bogăție și în aur. Noi privim însă sceptici la aceste speranțe. Căci rezervele aruncate numai pentru a întrestine guri flămânde, fără a le procura acestora de lucru, constituie un non sens și o acțiune iluzorie, sortită în prealabil la nereușită.

Sub aceleași aspecte se prezintă lucrurile și în lumea veche din punct de vedere economic. Toate țările sunt avide de îndreptare și cer cu insistență economii. Dar când să se facă aceste economii, se procedează ca la biroul Ligii Națiunilor, care a micșorat cu 10% leașa secretarului, pentru ca să înființeze un al doilea post de secretar plătit cu aceeași leașă ca și cel dintâi.

Dar revenind cu înștrarea evenimentelor economice dela noi din țară, vom remarcă că în cor cu eforturile generale, s'au luat și la noi măsuri pentru înăbușirea crizei. Iar dacă sfaturile internaționale n'au stăvilit efectul acestora, apoi cu atât mai puțin s'a putut atinge acest scop la noi în țară.

Evenimentul economic de fundamentală importanță, care a fost desbătut tot anul și care continuă și acum să agite spiritele a fost legea conversiunii datoritiilor agricole. Discutată timp de o jumătate de an de diferitele categorii de cetățeni

ale căror interese le întruneau prevederile legii, ea a fost votată totuși în cele mai nenorocite condițiuni. Am scris și noi și și-au spus mai cu seamă cuvântul, stăruiind nu numai asupra neobiectivității prevederilor sale, cât mai cu seamă asupra dezastruoaselor influențe pe cari le va avea legea asupra mersului economiei generale a țării, oameni de niare suprafață economică, fără ca factorii competenți să poată fi convinși. Și totuși cei cari au demonstrat neajunsurile legii au fost puși în fața dreptății argumentației, deoarece înalta Curte de Casație și Justiție a declarat legea neconstituțională la o jumătate de an dela votarea ei. Totuși politicianismul caută subtilități de mângăiere; între ele cele mai candoare afirmate sunt că deși juridicește anulată, legea conversiunii rămâne în vigoare din punct de vedere social. Pare că s'ar vorbi țărăști de deficiente imaginare. Căci se va întreba fiecare: cum rămâne legea în vigoare din punct de vedere social? Adece doctrina noastră juridică și jurisprudența nu-s acomodate stării sociale în care ne găsim? Atunci ar fi cazul să ne închipuim că ne-a pătruns bolșevismul, iar dacă acest fapt este adevărat, nu mai este nevoie de decretul Casației. Dar argumentarea rămâne doar așa ca o vorbă aruncată, căci bolșevismul își are la Ministru granița sa estică și sperăm că va rămânea acolo.

Dar dacă și din punct de vedere social rezultatele legii sunt cele cari se desprind din situația schițată, apoi economicște am distrus tot ce se clădise până acuma. Se pare că așa suntem noi, cu nervii și capriciul. Creditul românesc are o vechime de abia 60—70 ani și s'a născut tocmai din stringentele nevoi pe cari generațiile respective le-au simțit adânc atunci, când au pornit la înfăptuirea lui. Evident, n'a fost chiar așa de ușor să se treacă dela o economie în care nici circulația monetară, nici cea fiduciară nu era rostuită, la o economie a creditului. Și greutățile de cari se loviau înaintașii noștri atunci când au văzut că fără credit nu mai este modru de trăit, erau de toate categoriile: neîncredere, lipsă de legislație adecuată, insuficientă cunoaștere a mecanismului creditului, etc. etc. Toate acestea se pot vedea și cetii în importanta operă a dlui prof. univ. G. Zane dela Universitatea din Iași: „Economia de schimb în Principatele române“, paginile 290—300 și mai departe. Atmosfera de neîncredere domnia în acelaș grad ca și acuma căci autorul spune la pag. 313: „acest nenorocit popor a împrumutat câte un viciu dela fiecare dintre popoarele cari l-au guvernat succesiv: dela Ruși și Greci lipsa de cinste în afacerile bănești, dela Fanarioști amestecul de vanitate și josnicie și dela

Turei lenea și indolența" cuvinte cari s'ar datora unui observator francez cu sentimente prietinești de altfel față de noi. Iar mai jos o afirmație de o importanță covârșitoare pentru compararea timpurilor actuale cu cele de atunci spune: „Un agent consular vorbește cam în aceeaș epocă (1843) despre obișnuința boterilor de a face datori, cu ideea de a le plăti când le convine, sau chiar de a nu le plăti deloc. Prin urmare în 90 ani de viață n'am avansat cu nimic întru reformarea unei mentalități, care numai bine nu ne putea aduce. Iar dacă instituțiunile de credit și-au făcut apariția, este meritul atâtor bărbați iluștrii, cari au onorat istoria României cu faptele lor, ca: Ghica profesorul de economie politică dela Academia mihăileană, I. C. Brătianu, Kogălniceanu, Ion Ionescu dela Brad, etc. etc. Munca lor pare că a fost totuși depusă înzadar, pentrucă după nouăzeci de ani, dl Răduceanu tot găsește diferențe radicale între economia Europei orientale și apusene. (Vezi în „Observatorul social economic“ nrul 1—2 din a. c. articolul: „Sud-estul european în cadrul economiei mondiale“.) Și aceasta cu drept cuvânt, căci iată o singură mare greutate în istoria României întregite pe care am întâlnit-o, ne-a adus acolo unde strămoșii noștri se găseau acum 80—90 de ani.

Cu distrugerea creditului au intervenit de sigur factori complicativi secundari cari au lărgit și aprofundat răul. Toată viața economică se desfășoară acum ca și pe vremea „Regulamentului organic“ în cadrul banilor gata, exact ca și mai înainte de apariția băncilor. Și atunci era cel puțin mai mult aur în circulație; astăzi mulți nu se sfiesc să atace și stabilitatea monedei, singurul inel care mai ține să nu se prăbușească în degringoladă, întreg echilibrul monetar-fiduciar.

Dar ca și când o singură lege, a conversiunii, n'ar fi fost suficientă, guvernul a mai seos una din sacul lui de surprize: suspendarea executărilor silite la orașe. Guvernul actual ne promisese că va îndrepta relele cari derivau din legea Iorga-Argetoianu. În unele privințe nici nu putem nega recunoașterea bunelor rezultate. Dar ce folos, dacă o lege cu caracter general anulează în bloc efectele bune ale unei serii întregi de legi. Astfel orașan sau sătean, stă cu datoria uitată în registrul băncii și plătește dacă și când vrea.

Carul statului n'a putut deci să ruleze mai bine și este și natural să nu fi putut realiza bugetul de 25 miliarde. Este natural, pentrucă la adăpostul legilor de apărare a tuturor debitorilor s'au suprimat atâtea posibilități de venituri provenind din impozite mobiliare, cifra de afaceri, taxe de înregistrare, etc. etc. Și e și mai natural

când legea conversiunii a impus judecarea tuturor acelor piceini fără nici o taxă de timbru; polițele s'au schimbat fără a se plăti taxele covenite ș. a. m. d. Iar tuturor acestor calamități le-a pus vârf recolta rea a anului în curs. Grăul nu s'a făcut, orzul a fost bunișor, porumbul slab și impropriu exportului, încât orice posibilitate de mișcare comercială cu streinătatea pare exclusă. Iar în asemenea situație nu este de mirare că ne este amenințată însași balanța comercială, care a fost permanent activă de când există România modernă. În raport cu această situație se va prezenta deficitul căilor ferate din lipsă de transporturi și astfel hărțuți de greutate din toate părțile, am fost aduși în situația de a nu putea nici măcar întocmi bugetul pe anul viitor. Acesta este un rezultat de altfel normal, dacă ne gândim că în acest haos de legi, cari iată și suspendă, nu mai știm nici pe ce fel de venituri să contăm.

Evident, ne apasă peste puterile noastre, rata cuponului datoriei externe. Căci nimeni dintre politicienii de marcă, n'a îndrăznit încă să spună lucrurilor pe nume. Iar străinătatea stă surdă și inflexibilă. Ne găsim într'un complex de împrejurări cu atât mai paradoxale cu cât aceeaș streinătate creditoare nouă, oftează la rându-i după reduceri de plăți, fără succes însă până acum. Abia Franța de a îndrăznit să răstoarne un guvern care în contra unanimității poporului, voia să plătiască datorii externe. Dar dacă începutul este făcut, să sperăm, că trecute fiind greutățile lui, creditorii streini vor începe să se obișnuască cu ideea că nici o țară nu poate plăti prin sacrificarea organizației sale de stat.

Viața industrială românească n'a avut nici în acest an vreo pulsație mai deosebită. Lucrările au stagnat peste tot iar de investiții nici nu mai poate fi vorba. Afară de industria construcțiilor nici o altă categorie de instalațiuni nu a fost pusă în fața unor comenzi mai importante. E adevărat că în această privință s'a evitat și aceea ce se putea face. Materialul de războiu a fost comandat în străinătate — aceea ce se putea comanda la adăpostul unor anemice prevederi bugetare — iar generalii din Senat, se străduiesc mereu să arate neajunsurile provenite pe această cale și cari vor avea repercusiuni de viitor.

Normal ar fi fost totuși ca industria indigenă să fi fost avantajată în această privință. Căci din toată activitatea românească am putea spune că numai ea și funcționarii au alimentat slabele încasări ale statului. Dar dacă industria a fost neglijată din punctul de vedere al comenzilor, apoi n'a fost uitată și nici cruțată dacă e vorba de sarcinile sociale. S'a spus în diferite rânduri că așa cum este concepută statorirea lor,

nu facem decât să le imităm și să le mărim pe cele din alte țări, cari au o viață industrială de o durată mult mai lungă. Și ea și cum acestea n'ar fi fost de ajuns. Dl. Ministru al muncii s'a pornit pe calea unor noi legiferări de natură socială, cari pare că nemulțumesc până și pe acela pentru cari sunt făcute. În special măsura cu concentrarea tuturor fondurilor de pensie, pare că va stârni împotriviri vițuroase. Și e și natural. Când statul nu-și poate plăti pensionarii proprii e un nonsens să fie băgați și pensionarii particulari în aceeași măsură. Căci felul statului de a proceda încassând cotizațiile eroice, dar scuzându-se că nu poate plăti, nu e de natură a încânta pe cineva și nici a-l încuraja să-i accepte scutul pe care îl oferă. Dar revenind la chestiunea industriei considerăm că mai natural era dacă în locul grevărilor cu taxe de tot felul, ar fi căutat să dea de lucru întreprinderilor, silindu-le pe acestea la menținerea lucrătorilor și deci ajungând la evitarea șomajului. Căci viața nu promite să se îmbunătățească. Contingentarea la noi nu are sens chiar dacă vrem să compensăm în mod voit comerțul extern, deoarece nu avem tratatele necesare cari s'au încheiat așa precum este cunoscut.

În rezumat deci, anul 1933 va fi anul decisiv. Sforțările au ajuns la epuizare. Cu metodele de până acum — politice și economice — nu vom mai putea continua. În consecință sau ne vom adapta sau nu vom mai putea astfel continua. Urmarea va fi aceeași.

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

După hotărîrea Casei.

Oricât s'ar svârcoli cavalerii conversiunii, hotărîrea Curții de Casație a dat lovitură de moarte legii Argetolanu și nici conversiunea de drept nu se mai poate menține, cu toate declarațiunile făcute de unii membrii ai guvernului.

Înzadar s'a amânat judecarea procesului în care Curtea de Casație trebuia să se pronunțe asupra conversiunii de drept, vor fi aduse alte procese în fața Inaltei Curți și susținătorii principiilor bolșevice, menținute de legea modificatoare, nu vor putea evita, ca Inalta Curte să nu se pronunțe. Și cine poate dubita, că Inalta Curte va înflera și principiile de bază ale conversiunii de drept, declarându-le de neconstituționale. Ceea-ce e neconstituțional privitor la cei peste 10 ha., nu poate fi constituțional privitor la proprietarii sub 10 ha. Logica și mintea sănătoasă nu poate admite altă soluțiune.

Având în vedere neconstituționalitatea legii guvernului dacă vrea să vie în ajutorul debitorilor,

— cari nu din vina lor au ajuns în încurcătură, fiindcă pentru cei ușurații și prăpădiți, Statul și societatea nu poate și nici nu e permis să aducă jertfe — nu poate alege decât două căi:

Anume, ori se supune hotărârii Casei și adoptă principiile sănătoase, recomandate de „Solidaritatea“, ori se hotărăște pentru revizuirea Constituției. Această ultimă cale e primejdioasă și nici nu credem, că va duce la scop. A dizolva parlamentul și a face alegeri pentru „Constituantă“ în actuala criză, ar fi o încercare riscată și primejdioasă. Apoi cine e atât de naiv să creadă, că s'ar putea afla o majoritate de $\frac{2}{3}$, care să admită revizuirea §-ului 17 din Constituție, care ne garantează proprietatea? Dacă admitem să ni-se confişte creanțele, trebuie să admitem să ni-se confişte și casele și pământurile, și atunci ce deosebire ar fi între noi și Rusia bolșevică?

Ași vrea să vadă pe țăranul acela, care și ar da votul pentru acela, cari vor modifica Constituția în așa fel, ca o adunătură de deputați să poată vota o lege, prin care să li să poată lua averile și să fie puși sub porunca agronomilor și a altor pungași.

Să poștească domnii conversioniști și să consulte Țara în această privință și se vor convinge, că poporul nostru este nu numai iubitor de ordine, dar și un fanatic susținător a ideii de proprietate. Țăranul român mai bine moare, decât să se lase deposedat pe nedrept de avutul său. Unii membrii ai guvernului și reprezentanții curentului de stânga nu vor să aleagă între acestea două modalități, singurele posibile și cinstitute. Aceștia preconizează o altă modalitate, care nu este compatibilă nici cu principiile legaliste ale partidului și nici cu morala, anume acești aderenți ai bizantinismului politic și reprezentanți ai demagogiei, caută o formulă prin care să eludeze dispozițiunile Constituției și hotărîrea Casei și vor cu ajutorul acestei formule să se sustragă de sub controlul Casei. Încercare zădărnice și primejdioasă, care ar revolta pe toți oamenii cu simț de dreptate. Domnii aceștia ar proceda întocmai ca hoțul, care intrând pe ușa își fură banii și ceasul de aur și care după ce instanțele de judecată l-au pedepsit și l-au judecat să-și restituie lucrurile furate, caută altă modalitate să-și șterpelească averea în credința, că va scăpa de urmările legii. *Furtul tot furt rămâne*, indiferent că intrând pe o fereastră sau intrând pe ușă, a fost comisă fapta. Tot așa reducerea sau confişcarea creanței, tot neconstituțională rămâne, orice formulă juridică ar inventa iluștrii cavalerii ai conversiunii, pentru realizarea ei.

Curtea de Casație nu va judeca asupra formulei juridice, ci asupra fondului și suntem si-

guri că înaltul for judecătoresc va stigmatiza orice tentativă, care ar intenționa eludarea Constituției.

De altfel noi nu putem admite nici măcar gândul, ca dl Maniu să admită un astfel de atentat împotriva principiului de legalitate. Dl Prim-ministru Iuliu Maniu în declarațiunile sale, făcute presei îndată după preluarea conducerii, a spus următoarele:

„Activitatea noastră de guvernare se va întemeia pe principiul legalității, pe care îl va respecta și va face să fie respectat de toți aceia, cari dețin chiar cea mai mică parte a puterii publice și va fi pătrunsă de simțul de dreptate și legalitate, care stă la temelie programului nostru“.

Poate guvernul Maniu, în chestia conversiunii, să-și abandoneze temelie programului său și cu desconsiderarea simțului de dreptate și de legalitate, să eludeze dispozițiile Constituției și hotărârea Casafției?

Să răspundă la această întrebare dl Ministru de Justiție, care în primul rând are datoria să apere dreptatea și legalitatea! Așteptăm dar răspunsul autorizat al dlui Ministru de Justiție, ca să cunoaștem punctul de vedere al guvernului în această arzătoare problemă — pentru liniștirea și orientarea opiniei publice.

(„Solia Dreptății“).

Dr. AUREL VLAD.

Banul bolnav.

— Spre valuta mondială. —

Sub acest titlu sugestiv deputatul francez *Henry Clerc*, expert financiar la conferințele economice mondiale din London și Paris, publică la finele l. tr., într'un mare cotidian german, un articol extrem de interesant, pe care-l reproducem în părțile sale esențiale, fiind vrednic a fi cunoscut în cercuri cât mai largi.

Autorul pornește dela constatarea, că pentru delăturarea fundamentală și completă a crizelor bugetare, ce s'au declarat pretutindenea, nu există nici un mijloc sigur. Nici în Franța și nici în alt stat din lume. Dificultățile bugetare, ce s'au ivit, în același timp, în toate statele, nu sunt, în fond, decât semnele unei îmbolnăviri grave, cu pericol de moarte, a vieții economice mondiale: criza tuturor sistemelor monetare din lume. În actuala criză economică cea mai ardentă chestiune este, în toate țările, problema valutei și aceasta chiar și în cele cu valută forte, aur, ca Franța și Statele Unite ale Americii.

Meditând serios asupra faptelor și evenimentelor vom ajunge la concluziunea, că actuala criză mondială este dominată de un ce misterios și inexplicabil. Nici când oamenii nu au stăpânit în măsură atât de nelimitată, forțele naturii ca

azi. Agricultură, minieritul, a ajuns, mulțumită progreselor uriașe ale științei, la o perfecțiune nebănuită până acum; genialitatea savanților a în-sutit forța productivă a omului, tehnica produce minuni și cu toate acestea omenirea, nu a fost cuprinsă poate nici odată, de o voință de mai bine, ca cea ce o manifestează azi, când fiecare urtler este însetoșat după lucru, fiecare financiar ahtiază după posibilități de plasamente sigure și când fiecare om visează despre potențarea consumului. Întreagă omenirea este animată de voința de a promova și a îmbunătăți viața economică. Și nu există putere, care să se poată opune acestui curent.

Chiar și căile sunt larg deschise pentru o activitate economică potențată, pentru că, în cursul crizei, depozitele s'au golit de mult de mărfuri și toate întreprinderile bolnave au dispărut de mult de pe teren; forțele tinere au toată libertatea pentru a se desvolta.

Pentru-ce, cu toate acestea, nu se animează, nu se însănătoșează viața economică? Nu este aceasta de neînțeles și misterios în același timp?

Se vorbește, ce este drept de o „criză de încredere“, care ar fi cauza stagnației vieții economice. Frază goală. Să o spunem cu toată francheța: adevărata cauză a crizei de încredere, a acestei neurastenii colective, este, pur și simplu, nesiguranța crescândă a tuturor sistemelor monetare din lume. Crizele s'au declarat periodice, în anumite intervaluri de timp, totdeauna atunci, când într'o țară creditul, devenit prea îndrăzneț, a început să se clatine. Dar fundamentul însuși, pe care se razimă sistemul creditului, valoarea monetei, nu se alteră, nu oscilă. Deaceea era ușor, a înlocui pe acest fundament sigur, sistemul de credit, ruinat, prin un sistem nou. Ne aflăm, în istoria vieții economice moderne pentru prima dată, în fața faptului, că baza comună a creditului, banul însuși, se deteriorează în același timp, simultan, în fiecare țară. Se întâmplă pentru prima oară, că unele state, în interval de 3 ani, înregistrează trei prăbușiri a valutei lor; că toate denizele sunt avariate, chiar și acelea, cari la aparență, și-au menținut paritatea aur. Creditul s'a turburat, și-a eșit din sărite, fiindcă banul însuși a deratat din ogașa sa normală. Aurul se refugiază tumultos, ca o turmă de oi surprinsă de vișor, și se aglomerează, fără nici un sens ori scop în câte un loc, unde apoi formează zăgaz. Câtă vreme nu se schimbă această situație, lipsită de orișice rezon, încercările stimulate de bunăvoință ori de încredere, pot provoca sporadic cel mult, simulacrul unei înviorări trecătoare a vieții economice. Nici decât însă îmbunătățirea durabilă, revenirea ei la normal.

Conferența internațională economică și valutară din Londra, de sigur, va găsi căile și mijloacele de a organiza de urgență ajutorarea, îmbunătățirea valurilor deteriorate de pretutindena, prin crearea unei valute mondiale unitare prin care țările cu valuta, relativ forte, vor veni, în vederea apărării intereselor lor proprii, în ajutorul altor țări cu valuta deteriorată.

Se conturează pe firmamentul viefii economice mondiale începuturile unei comunități mondiale valutare.

Reuși va crearea unei alianțe valutare a tuturor statelor din lume și adoptarea din partea acestora a unui sistem valutar mondial comun?

CRONICA

Modificarea legii cametei. S'a depus la Senat proiectul de modificare a legii cametei.

Proiectul are următorul articol unde:

„Dispozițiunile art. 2, alin. 1 din legea contra cametei se modifică cum urmează:

„Dobânda convențională anuală nu poate întrece 6% peste scontul Băncii Naționale a României“.

*

O nouă lămurire referitoare la fondurile de pensii particulare. Ministerul muncii, sănătății și ocrotirilor sociale, față de interpretarea eronată dată anteproiectului de lege al unificării asigurărilor sociale, ține să desmintă sponul preluării de către Casa centrală a fondurilor de pensii, existente la diferite întreprinderi comerciale și atribuite pensionarilor, reamintind că prin acest anteproiect nu ne organizează decât trei ramuri de asigurări: boală, invaliditate și accidente, bătrânețea rămânând în afară de dispozițiile anteproiectului de lege.

*

Preschimbarea cambiilor agricole. Săptămâna trecută s'a depus la Cameră un proiect de lege pentru interpretarea articolului unde, paragraful 2, al. prim din legea asanării datorțiilor agricole.

Proiectul prevede că neprezentarea cambiilor până la data de 26 Aprilie 1933, atrage pentru debitor sancțiunile prevăzute de paragraful 2 al legii din 26 Oct. 1932, adică pierderea beneficiului zisei legi din 1932 și a legii asanării agricole.

Consiliul legislativ în avizul său crede că ar trebui prevăzut și următoarele:

Că prin legea interpretativă nu se aduce vreo știrbire dreptului recunoscut din legea din 1932, paragraful 2, al. 8 debitorilor până la 10 ha. de a oferi polițele de preschimbare chiar în instanța la care s'a cerut decăderea;

Că procedura scrisorii recomandate, pe care creditorul este obligat s'o trimită în termen de 10 zile dela scadență creditorilor, giranților sau garanților rămâne în vigoare și că aceștia din urmă păstrează dreptul de a preschimba cambia în termenul de 15 zile prevăzut de legea din 1932.

*

Primirea monetei metalice la caselle publice. Ministerul de finanțe a decis ca la caselle publice, oricare ar fi vărsământul de efectuat, moneta metalică să nu se primească decât în proporția de 1/4 și după cum urmează:

Vărsată pentru completări de fracții:

Până la 49 Lei în piese à 1 Leu; până la 98 Lei în piese à 2 Lei; până la 245 Lei în piese à 5 Lei; până la 490 Lei în piese à 10 Lei; până la 980 Lei în piese à 20 Lei.

În fișicuri tip, pentru completări de fracții:

A 50 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 1 Leu; à 100 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 2 Lei; à 250 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 5 Lei; à 500 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 10 Lei; à 1000 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 20 Lei; 5000 Lei în fișicuri, conținând numai piese à 100 Lei.

În saci tip, după greutate, pentru completarea proporției de 1—4 din vărsământ:

A 7000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 1 Leu, greutate 24 kg. 150 gr.; à 70.000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 2 Lei, greutate 24 kg. 150 gr.; à 10.000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 5 Lei, greutate 7 kg.; à 15.000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 10 Lei, greutate 7 kg. 525 gr.; à 20.000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 20 Lei, greutate 7 kg. 525 gr.; à 80.000 Lei, conținând numai monedă vărsată à 100 Lei, greutate 11 kg.

Organele fiseului, în interesul bunului mers al serviciului, au obligația de a îngriji și supraveghia aplicarea întocmai a dispozițiilor de mai sus.

Asupra modului de împachetare a monetei în fișicuri și saci tip, se vor da instrucțiuni lămuritoare de casella centrală a tezaurului publice.

*

Retragerea билетelor de Lei 100. Banca Națională a României a aprobat o nouă prolongire a termenului pentru retragerea din circulație a bancnotelor de Lei 100 până la 31 Ianuarie 1933.

*

Retragerea monetelor de metal à 20 Lei cu efigia Marelui Voevod Mihai. Începând dela 15 Decembrie a. c., s'a dispus retragerea din circulație a monetelor de metal à 20 Lei, cu efigia Marelui Voevod Mihai, punându-se în circulație monete de argint à 100 Lei.

Preschimbarea se va face prin administrațiile financiare și percepțiile statului, precum și prin Banca Națională, București, la centrala sa, iar în provincie la agențiile și sucursalele sale. Ultimul termen de preschimbare s'a fixat pe ziua de 1 Martie 1933.

Dela această dată, monetele de metal à 20 Lei cu efigia Marelui Voevod Mihai nu vor mai avea putere liberatorie, ministerul de finanțe ne mai acordând nici o prelungire.

*

Bursa din București a împlinit la 14 Dec. a. c. 50 de ani de activitate.

„FRĂȚIA“

institut de credit și econ., societate pe acții în Vlădeni.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „FRĂȚIA“, societate pe acții în Vlădeni, Jud. Brașov, sunt invitați la a

IX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în ziua de 15 Ianuarie 1933, orele 3 p. m., în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea și constituirea adunării generale;
2. Raportul Consiliului de Administrație și Comitetului de Censori asupra rezultatului gestiunii din 1931.
3. Descărcarea Consiliului de Administrație și Censorilor.
4. Eventuale propuneri.

Vlădeni, la 11 Decembrie 1932.

Consiliul de administrație.

N. B. Domnii acționari cari voese a participa la adunarea generală sunt rugați ași depune acțiunile la Cassa institutului înainte de deschiderea adunării.

Activ.		Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1931.		Pasiv.	
		Lei	b.		
Cassa		172.567	—	Capital social	175.000
Imprumuturi	2.416.478	—		Fond de rezervă	11.155
Diverși Debitori	34 186	—	2.450.664	Fond de creanțe dubioase	20.000
Ct. Curent Ștefan Ciolan	131.926			Depuneri spre fructificare	2.637.589
Ct. Curent Al. Bodeanu	41.855	—	173.851	Interese transitorii	10.191
Marfă			2.392	Profit și Pierdere	3.908
Imobil	6 919	—			
Mobilier	12.000	—	18.919		
Depuneri la Banca Românească			30.700		
Dividendă			8.750		
			2.857.843		2.857.843
Debit.		Profit și Pierdere.		Credit.	
		Lei	b.		
Interese Depuneri		207 316	—	Interese Imprumuturi	278.543
Salarii		42.000	—	Interese Cont-Curent	45.487
<i>Spese generale.</i>				Depuneri proprii	13.230
Impozit către stat etc.		49.348	—		
Diferite cheltuieli		26.399	—		
Chirii		5.000	—		
Tantieme		539	—		
Jetoane		2.750	—		
Profit și Pierdere		3.908	—		
			337 260		337.260

Vlădeni, la 11 Decembrie 1932.

Se certifică de noi exactitatea și realitatea prezentului cont de Profit și Pierdere.

Președinte: ss. Neculaiu Beleiu.

Contabil: ss. Neculaiu Bărbat.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

ss. Gheorghe Câmpeanu.
ss. Ioan Sandi.

ss. Esterie Mieu.
ss. Dumitru Sandi.

ss. Toma Streiche.

ss. A. Tănase.
Gh. Brețin.

Subsemnatul Comitet de Censori am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele institutului.

Vlădeni, la 11 Decembrie 1932.

COMITETUL DE CENSORI:

ss. Ștefan Sandi. ss. Ilie Cureubătă. ss. Savu Dragoș. ss. Gheorghe Beleiu. ss. Gh. Potcoavă, senior.